ÎNCEPUTURILE UNUI SFÂNT LĂCAŞ ORTODOX ROMÂNESC LA VIENA – DOCUMENTE INEDITE

JUSTINIAN-REMUS COJOCAR

Die Anfänge einer heiligen orthodoxen rumänischen Kirche in Wien – unveröffentlichte Dokumente

(*Zusammenfassung*)[*]

In der vorliegenden Studie stellt sich der Verfasser vor, die Anfänge des rumänischen orthodoxen Kirchwesens in Wien aufgrund unveröffentlichter Dokumente darzustellen, die er in der Regionalabteilung der Nationalarchive in Suczawa entdeckt hat.

Eine heilige orthodoxe Kirche gab es in Wien schon am Ende des 18. Jahrhunderts. Zur Zeit des Kaisers Josef des II. wurde eine orthodoxe Kirche für Griechen und Wallachen (Rumänen) gebaut. Dies wurde duch die Politik der konfessionellen Toleranz des Monarchen ermöglicht.

Ein weiterer wichtiger Schritt für die Entwicklung des rumänischen orthodoxen Kirchwesens in Wien war die Initiative der Wiener Gesellschaft des „Rumänischen Klubs". Die Gesellschaftsmitglieder, unter der Führung des orthodoxen Priesters Virgil Ciobanu, sandten an die Metropolitankirche der Bukowina am 8./21. Dezember 1906 einen Antrag auf die Gründung eines Oratoriums und eines Gebethauses für die orthodoxen Rumänen. Die Einweihung der Kapelle des Wiener „Rumänischen Klubs" erfolgte am 7./20. Januar 1907. Die sogenannte „kaiserliche orthodoxe Jubiläumsgesellschaft zur Gründung eines Pfarrhauses und zur Errichtung einer Kirche in Wien", vertreten von ihrem Präsidenten Mândrilă, kündigte 1921 an, dass alle österreichischen Behörden mit der Gründung einer rumänischen orthodoxen Kapelle und Pfarrei einverstanden waren.

Diese 100 Jahre alte Kapelle gibt es heute noch in Wien und es werden darin noch Gottesdienste abgehalten. 2003 wurde eine neue Kirche neben dieser Kapelle gebaut und sie wird jetzt von der rumänischen orthodoxen Gemeinde benutzt.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Wien, rumänische orthodoxe Kapelle, Bukowiner Metropolitankirche, unveröffentlichte Dokumente.

Inima Imperiului Habsburgic, Viena, a fost miraj pentru elita românească. Deputaţii români erau prezenţi în Parlamentul imperial. Intelectualii români aveau

[*] Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXV**, *2* (51), p. 607–618, Rădăuţi – Bucureşti, 2018

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

numeroase schimburi de experienţe şi au reuşit să întreţină punţi de comunicare socio-culturală între Viena şi provinciile româneşti aflate în componenţa Imperiului (Transilvania, Banat şi Bucovina). Oamenii de afaceri români călătoreau mult şi au reuşit să facă cunoscut şi conaţionalilor spiritul comercial competitiv. Tinerii studioşi, cu situaţie materială foarte bună, studiau la Viena. Studenţii şi doctoranzii români cu rezultate excepţionale la învăţătură şi cercetare beneficiau şi ei de burse Acesta este, pe scurt, tabloul diasporei româneşti în Viena.

Anul 1918 a adus bucurie mare românilor din provinciile aflate până atunci în componenţa altor imperii. La data de 27 martie/9 aprilie 1918, Sfatul Ţării din Basarabia a votat Unirea Basarabiei cu Regatul României, eliberând-o de teroarea Rusiei bolşevice. Imperiul Habsburgic (Austro-Ungar) s-a desfiinţat şi, după aproape 150 de ani de înstrăinare, Bucovina, pământ strămoşesc, s-a unit cu Regatul României, la 15/28 noiembrie 1918. Congresul General al Bucovinei a consfinţit Unirea printr-un vot puternic la Cernăuţi. La 1 decembrie 1918, Transilvania a fost ultima provincie care s-a unit cu Regatul României. Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, a fost actul de naştere al României Mari, ziua aceasta devenind din anul 1990 şi sărbătoarea naţională a României.

După anul providenţial 1918, diaspora românească din întreaga lume s-a străduit să păstreze identitatea de neam, credinţă şi limbă. Statul unitar România avea comunicare diplomatică, oficială cu celelalte state, dar un rol extraordinar de important l-a avut Biserica Ortodoxă Română.

Amintim faptul că unităţii statale i-a urmat şi unificarea bisericească a românilor ortodocşi. Imediat după aceasta, datorită prestigiului ţării şi al Bisericii, a numărului mare de credincioşi, s-a realizat şi ridicarea Bisericii Ortodoxe din România la rangul de Patriarhie, în anul 1925.

În acest material ne propunem să prezentăm un tablou al începuturilor lăcaşului sfânt ortodox românesc de la Viena, pe baza unor documente inedite pe care le-am descoperit la Direcţia Judeţeană a Arhivelor Naţionale Suceava.

Credem că publicarea acestor documente poate fi utilă pentru cercetătorii de astăzi, preocupaţi de Diaspora românească din Viena şi de organizarea bisericească românească. Folositoare sperăm să fie şi instituţiilor şi autorităţilor Sucevei, care se străduiesc să menţină puternice relaţiile de prietenie şi colaborare cu cele vieneze. Fraţilor întru slujire din Viena le dăruim aceste informaţii pentru completarea istoriei lăcaşului sfânt şi pentru informarea românilor ortodocşi din Viena.

Cu aceste speranţe şi cu bucuria unui lucru temeinic făcut spre folosul tuturor, prezentăm aceste documente inedite, referitoare la începuturile unui lăcaş sfânt ortodox românesc la Viena.

Un lăcaş sfânt ortodox la Viena întâlnim încă de la sfârşitul secolului al XVIII-lea. În timpul împăratului Iosif al II-lea s-a construit o biserică ortodoxă frumoasă, pentru greci şi valahi (români). Politica împăratului era de toleranţă faţă de toate confesiunile din Imperiu şi de aceea s-a acceptat construirea unei biserici ortodoxe.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

Primul document[1] pe care-l prezentăm integral este o scrisoare datată 3/15 iunie 1899, a avocatului Victor Iliuț către Consistoriul arhiepiscopal mitropolitan al Bucovinei. Mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei era Arcadie Ciupercovici, ierarh ce ar fi putut face mai multe pentru românii din Bucovina.

Într-un stil clar şi ferm, avocatul a explicat în scrisoare Mitropoliei că românii ortodocşi din Viena aparţin de Biserica grecească a „Sfintei Treimi". Numărul mare de români, lucrători şi tineri studenţi, şi-au unit glasul în această scrisoare. Avocatul chiar s-a exprimat atât de frumos la un moment dat: „... te miri, cumde Românii de religiune ortodox-orientală nu s-au pierdut în această mare de oameni". Rugămintea din scrisoare era pe deplin întemeiată: nevoia unui lăcaş sfânt ortodox românesc, unde să se adune toţi românii din Viena şi unde să se săvârşească slujbele sfinte în dulcea limbă românească. De asemenea, se cerea în scrisoare şi începerea demersurilor legale pe lângă Ministerul Imperial de Culte, pentru obţinerea unui loc potrivit pentru instruirea religioasă a copiilor, în cadrul învăţământului.

Iată textul documentului[2]:

„Înalt Prea Venerabil Consistoriu arhiepiscopesc mitropolitan!

În Viena există, după cum se ştie, trei comunităţi ortodox-orientale, şi anume:

1. Comunitatea supuşilor turceşti la S-tul George: pe baza prea Înaltului patent din 3 august 1782;

2. Comunitatea grecească la biserica Sfintei Treimi, înfiinţată pe baza prea Înaltului patent din 29 ianuarie 1787; şi în fine

3. Comunitatea sârbească la S-tul Sava. Constituirea definitivă a acestei comunităţi a fost recunoscută de abia prin emisul Ministerului de culte din 4 mai 1893 no. 1383.

Ortodox-orientalii de naţionalitate română aparţin în prezent de comunitatea grecească/ biserica «Sfintei Treimi», care comunitate, prin prea Înalta resoluţiune din 19 mart[i]e 1883/: resoluţiunea Ministeriului de Culte din 29 mai 1883, no 5599: /a fost subordinată archiepiscopiei gr. or. din Cernăuţi, astfel încât şi pentru românii de religie ortodox-orientală, cari locuiesc în Viena, se aplică ordinaţiunile lumeşti şi bisericeşti care privesc această archiepiscopie.

Din împărţeala amintită mai sus se poate vedea că principiul naţionalităţii, recunoscut în biserica ortodox-orientală, a fost adus la îndeplinire, [pe] de altă parte însă, reiese evident, că românilor ortodocşi, cari trăesc în Austria de jos, li s-a făcut o nedreptate în trebile lor de cult, căci luând în considerare legile fundamentale de stat din 21 decemvre 1867 f.l.i. No. 142, acest popor din Austria vecinic credincios

[1] Documentul are 4 file, este scris de mână. Stilul este clar, exprimarea este frumoasă. Caligrafia este impecabilă.

[2] Direcţia Judeţeană a Arhivelor Naţionale Suceava, Fond *Mitropolia Bucovinei*, vol. IV, Secţia 7/4, Dosar 126/1906–1921, filele 5–8.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

Casei Împărăteşti a fost pus la o parte, nevoit fiind a se uni cu grecii, o unire nenaturală şi străină de limbă română. Un cunoscător nepreocupat al istoriei bisericeşti ortodox-orientale şi al legilor fundamentale ale acestei biserici se va încredința ușor că în biserica ortodox-orientală se menține principiul ca exercițiile religioase și învățământul religiei să se facă în limba maternă a poporului respectiv, un principiu care până în ziua de astăzi a fost primit și respectat de popoarele poliglote ale bisericii ortodox-orientale.

Ortodox-orientalii de naționalitate română au luat deci decisiunea definitivă, unanimă, de a se adresa către autoritățile competente cu rugarea ca în această privință să se facă schimbare, împlinindu-se o cerință de mult existentă.

După informațiunile făcute minuțios, numărul credincioşilor ortodox-orientali în Viena şi în Austria de jos se compune după cum urmează:

Aci locuiesc aproximativ 200 [de] familii cu cel puțin 600 [de] suflete; la acest număr să se mai adauge încă soldații de la două regimente de infanterie, care garnisonează în Viena perpetua, şi soldații de la alte corpuri de armată, care laolaltă compun un număr însemnat de 1500 [de] suflete. După cum s-a putut constata din reşerşările (cercetările) exacte, 100 [de] copile descendente din părinți români îşi fac studiile lor în diferite institute de creştere de aici, la care număr se mai adaugă încă un număr aproape tot atât de mare de băieți.

Luând în considerare momentul că în special tinerimea în Viena îşi urmează studiile fără de a învăța religia, deoarece, stând lucrurile astfel, acest învățământ nu poate fi predat, tocmai din aceasta causă ar trebui de căutat mijloace spre a delătura acest inconvenient.

Pare de prisos a mai reaminti din punct de vedere pedagogic valoarea instrucțiunii religioase şi morale a copiilor, ca fundament pentru viața următoare şi pentru norocirea copilului crescând, care are să devie odinioară (cândva) cetățean şi membru al societății omeneşti, în special în aceste timpuri fortunoase prezente, în care dușmanii bisericii şi ai instituțiunilor de stat caută a sparge cu toată puterea instituțiunile bisericii.

Luând mai departe în considerare că biserica celorlalte confesiuni creştine caută din răsputeri a lega laolaltă credincioşii ei, atunci trebuie să te miri cum de românii de religiune ortodox-orientală nu s-au p[i]erdut în această mare de oameni, ci conscii (conştienți) de sine se luptă pentru recunoaşterea drepturilor ce li se cuvin.

În fine, nu trebuie a se uita că tinerimea studioasă academică, a cărei număr se ridică la cel puțin o jumătate de sută, numai din acea cauză se abstinează de la serviciul divin, că nu li se dă ocaziunea de-a asculta acest serviciu în limba lor maternă.

Asemenea, oportun se pare de a atrage atențiunea forurilor competente şi asupra momentului că Viena e cercetată în fiecare an de multe sute de ortodocşi români[,] care vin a consulta celebritățile medicale de aici şi oare nu e lucru natural, când acești slabi şi bolnavi voiesc să înalțe rugi de mulțumire către Atotputernicul Creator în limba lor maternă în biserică?

Dacă ne vom întreba ce ni se oferă nouă, românilor în aceasta privință, atunci răspunsul îl putem da în următoarele cuvinte:

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

Prin ordinaţiunile emise amintite mai sus, românii, care întrec de trei ori numărul grecilor ortodocşi, au fost alipiţi de biserica grecească la „Sfânta Treime” ca biserică parochială.

În urma unor tradiţiuni moştenite şi pe baza unor privilegii vechi, îşi păzesc ortodocşii greci posesiunea lor cu o stăruinţă de fier, astfel încât de actul sfânt în limba română nu poate fi nici vorbă şi anume din motivul că parochia se dă unor preoţi cari nu cunosc limba română nici defeliu şi pentru că orişice rugăminte de-a face vr[e]o funcţiune în altă limbă decât cea grecească este respinsă din capul locului.

Consecinţa acestor stări nesuportabile reiese din indignarea justă asupra nebăgării în seamă a limbii lor bisericeşti; ca consecinţă ulterioară, resultă apoi o tâmpire religioasă a poporenilor ortodocşi-orientali, tot momente care cer depărtarea răului.

Luând în considerare aceste relaţiuni triste, românii de confesiune ortodox-orientală, care se află în Viena, au decis unanim în şedinţa plenară ţinută la 15/27 mai a.c. de a lua înşişi în mână treaba lor justă, aducând la îndeplinire drepturile lor de cult, pe cale legală, drepturi garantate prin legile fundamentale de stat pentru biserică şi şcoală. Spre acest scop au ales un comitet executiv, pe care l-au înzestrat cu toate plenipotinţele recerute, autorizându-l a întreprinde paşii legali spre a constitui o comunitate bisericească gr. or. română în Austria de jos, de a zidi, în caz de trebuinţă, o biserică ortodox orientală română, autorizându-l de-a strânge un fond pentru construcţiunea bisericii şi a unei şcoli, având acest comitet executiv a da raport după un decurs de şase luni.

Comitetul executiv subsemnat recunoaşte că constituirea pro[i]ectată şi decisă a comunităţii bisericeşti nu este o afacere curat internă a bisericii ortodox-orientale, pentru care, conform articulului XV al legilor fundamentale de stat din 21 decemvre 1867 f.l.i. no. 142, se recere consimţământul autorităţilor de stat, totuşi, până la primirea acestui consimţământ pentru a căruia realizare se vor întreprinde în scurtă vreme paşii necesari, comitetul executiv face rugarea:

Înalt Prea Vanarabilul Consistoriu archiepiscopesc metropolitan, luând în considerare dorinţele juste şi plângerile adevărate ale românilor ortodocşi-orientali, se binevoiască a trimite până la constituirea comunităţii bisericeşti ortodox-orientale un preot de naţiune română, ca deocamdată să săvârşească alternativ funcţiunile religioase şi bisericeşti, asemenea să predeie instrucţiunea religioasă necesară copiilor şi care să se doteze din mijloacele fondului ortodox-oriental din Bucovina: fiind timpul suprem, această dispoziţiune să se facă în sfera proprie de activitate, iar pentru sistemizarea ulterioară a acestui post, să binevoiască Înalt Prea Venerabilul Consistoriu archiepiscopesc metropolitan să întreprindă paşii necesari la înaltul ministeriu imperial regal de culte, în coînţelegere cu înalta locotenenţă a Austriei de jos şi cu parochiatul ortodox-oriental la „Sfânta Treime”, oblingându-se comitetul executiv subsemnat de-a pune la dispoziţiune cu începutul anului şcolar 1899/1900 un local potrivit, deocamdată comun, pentru instrucţiunea religioasă care se cere conform legilor.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

Orișice rezoluțiune în acestă sântă cauză Înalt Prea Venerabil Consistoriu archiepiscopesc metropolitan să binevoiească a o trimite la adresa dr. Victor Iliuț, advocat aulic în Viena, I. Bezirk Wipplingerstrasse no. 3.

Viena, 15/3 iuni[e] 1899".

Dorința mare a românilor ortodocși de la Viena de a avea propria biserică nu a fost de ajuns. Mitropolitul Arcadie Ciupercovici a fost neputincios în privința aceasta. Ecoul scrisorii avocatului român ortodox Victor Iliuț a fost extrem de slab, însă românii n-au abandonat visul de a avea o biserică a lor în Viena. Vreme de șapte ani, știri de la Viena în privința aceasta nu mai avem. Viața a mers înainte, românii ortodocși fiind legați de Biserica „Sfintei Treimi", biserica grecească.

Un alt moment important în cronologia înființării unui lăcaș sfânt ortodox românesc la Viena l-a reprezentat inițiativa Societății „Clubul român", din capitala imperială. Reprezentanții Societății „Clubul Român" din Viena, în frunte cu preotul ortodox Virgil Ciobanu, au trimis o cerere Mitropoliei Bucovinei, la data de 8/21 decembrie 1906, pentru înființarea unui oratoriu, a unei case de rugăciuni pentru nevoile românilor ortodocși. În privința aceasta, Mitropolia a fost înștiințată de existența unui comitet[3] al Clubului Român, însărcinat special cu înființarea unui loc de rugăciune. Mitropolit al Bucovinei era Vladimir de Repta, un luptător pentru cauza românilor din Imperiu.

Iată textul documentului[4]:

„Înaltpreasfinția Voastră și Preavenerabil Conzistoriu!

Societatea «Clubul român» din Viena, pe baza §2 pct. e) din Statute, și-a câștigat dreptul de-a înființa oratorii atât greco-orientale, cât și greco-catolice, după cum va fi necesitatea pentru românii din Viena.

Pe baza acestui § din Statute, Societatea «Clubul român», în ședința din 23 iunie 1906, a emis un comitet și l-a însărcinat cu înființarea unui oratoriu pentru românii greco-orientali din Viena.

Spre acest scop, conform legilor ezistente în vigoare, rugăm pe Înaltpreasfinția Voastră și pe Preavenerabilul Conzistor metropolitan să bine-voiască a ne permite înființarea unei case de rugăciune.

În așteptarea unei grabnice rezoluțiuni favorabile, suntem ai Înaltpreasfinției Voastre și ai Preavenerabilului Conzistor supuși și credincioși fii.

Viena, 21 Decemvrie 1906".

Răspunsul a fost foarte favorabil. Documentele sunt clare. Lucrurile s-au petrecut atât de repede prin grija Bunului Dumnezeu. Consiliul Consistoriului

[3] Președintele comitetului era Alexandru Homurzan.

[4] Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Suceava, Fond *Mitropolia Bucovinei*, vol. IV, Secția 7/4, Dosar 126/1906–1921, filele 5–8.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

Mitropoliei Bucovinei a răspuns, la data de 16/29 decembrie 1906, astfel: „referitor la înfiinţarea unui oratoriu pentru românii greco-orientali din Viena, subscrisul Consistoriu are onoarea a comunica cum că încuviinţarea înfiinţării oratoriilor este dreptul episcopului". Tot din document aflăm că mai trebuia doar a „cere, înainte de rezolvarea meritorică, părerea de la parohiatul grec ortodox competent din Viena". Mitropolitul Vladimir de Repta a răspuns cu bucurie şi a dat binecuvântarea pentru înfiinţarea unui oratoriu pentru românii ortodocşi din Viena, făcând şi o observaţie foarte importantă: „În privinţa purtării condicelor mitricale şi a plinirii funcţiilor bisericeşti, referinţa de până acum faţă de parochiatul la biserica grecească a «S[fintei] Treimi» în Viena nu se alterează". Izbânda aceasta a fost girată şi de grecii de la Biserica „Sfintei Treimi", care dau autoritate acceptului lor printr-un frumos răspuns al protosinghelului Meletios[5].

Sfinţirea capelei[6] „Clubului Român" din Viena a avut loc la data de 7/20 ianuarie 1907. Din darea de seamă către Mitropolie a lui Constantin Popovici[7], care a coordonat, asistat de preotul Virgil Cioban, toată slujba de sfinţire şi toate acţiunile organizatorice, ajutat de toată suflarea diasporei româneşti, deducem faptul că românii se bucurau de cinste şi erau un element vital pentru păstrarea liniştii confesionale în societatea vieneză. Însuşi viceprimarul Vienei, Neumayer a participat, alături de alţi funcţionari şi numeroşi magistraţi. De la Ministerul de Culte au participat reprezentanţi, în frunte cu şeful de secţie Cvichievschi. Delegaţia română a fost reprezentată de Consulul român şi de deputaţii din Senatul imperial. O prezenţă importantă pentru români a fost primarul din Bucureşti, care a participat împreună cu o mulţime de oameni veniţi din capitala României.

Iată textul documentului[8], ce conţine descrierea acestui eveniment de către Constantin Popovici:

„Înalt Prea Sânţite Stăpâne!

În urma ordinului telegrafic ce l-am primit de la Înalt Prea Sânţia Voastră, am săvârşit, duminică în 7/20 ianuarie a.c., sânţirea capelei „Clubului român" de aice, după ce m-am încredinţat întâi că capela este înzestrată cu toate cele necesare pentru serbarea Sântei Liturghii.

Întrând la 8 oare dimineaţa în capelă, am făcut mai întâi, asistat fiind de părintele dr. Vergil Cioban, sânţirea, apoi de acolo sânţirea paraclisului în toate părţile sale, precum şi a icoanelor, vaselor, acoperămintelor şi celorlalte lucruri

[5] Direcţia Judeţeană a Arhivelor Naţionale Suceava, Fond *Mitropolia Bucovinei*, vol. IV, Secţia 7/4, Dosar 126/1906–1921, fila 10.

[6] Capela se afla în Viena, pe strada Löwelstrasse, nr. 8.

[7] Constantin Popovici a fost un mare preot, om de cultură. Decan şi rector al Universităţii din Cernăuţi, el a scris lucrări din domeniul dreptului. A fost delegat în Parlamentul Vienei şi preşedinte al Consistoriului Mitropolitan al Bucovinei.

[8] Direcţia Judeţeană a Arhivelor Naţionale Suceava, Fond *Mitropolia Bucovinei*, vol. IV, Secţia 7/4, Dosar 126/1906–1921, fila 15.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

necesare, cari nu erau de mai nainte sânțite prin stropire cu aghiasmă, iar în fine utrenia și sânta liturgie pe un antimis sânțit de metropolitul Ivațcović, pe care îl are părintele Cioban de la păstoria sufletească militară. Acest antimis va trebui înlocuit prin un altul, sânțit de Înalt Prea Sânția Voastră. La liturghie am avut de asistent, pe lângă părintele Cioban, încă și pe un preot militar serbesc și după rugăciunea amvonului am ținut o scurtă cuvântare privitoare la ocasiunea dată.

La liturghie s-a înființat un public foarte numeros, încât nu-l încăpea capela și mulți trebuiau să steie în camerele și coridorul lateral, ba chiar și pe stradă. Din[tre] autorități, au fost de față viceprimariul Neumayer, cu mai mulți amploiați de la magistral, de la ministeriul de cult șeful de secție Cvichievschi, M. Pramatovici, apoi legațiunea regală română, consulatul român, deputațiunea română cu primariul din București în frunte, mai mulți deputați ai senatului imperial și alte persoane foarte distinse, [...] archipresb. ambasadei imp. Nicolaievschi. Cântarea executată de un cor mixt sub conducerea profesorului de musică Dima din Brașov a fost foarte frumoasă.

În fine, Vă pot asigura că toate au decurs în ordinea cea mai bună și în mod foarte demn.

Cu supunere fiiscă,
al Înalt Prea Sânției Voastre devotat
Constantin Popovici".

Slujba de sfințire a fost înălțătoare. Bucuria și emoțiile au atins cote înalte. Răspunsurile la slujbă au fost date de membrii corului mixt din Brașov, condus de prof. Dima.

Mulțumiri speciale au fost adresate Mitropolitului Vladimir de Repta de către renumiții doctori Ciurcu și Ciobanu, din Viena.

Un alt moment important pentru comunitatea ortodoxă românească din Viena l-a reprezentat cererea către Mitropolie (7 iulie 1907) a mai multor intelectuali și oameni de vază din Viena, pentru construirea unei biserici ortodoxe în capitala Imperiului. Printre semnatarii cererii amintesc: Lazăr Popovici, Alexandru Lupu, dr. Ciurcu. Iată textul documentului[9]:

„Credem a ne împlini o datorie prea firească, dacă ne permitem a Vă supune spre înalta știință a Eminenții Voastre alăturata copie a suplicei, ce am adresat-o Maiestății sale în numele societății noastre pentru zidirea unei biserici ortodoxe române în Viena. Aceasta suplică am predat-o în 25 Iunie a.c., prin deputatul Sucevei dl. dr. Baron A. Hurmuzachi, Domnului ministru de interne cu rugămintea deosebită scrisuală, ca ministeriul să o înainteze Maiestății Sale, sprijinind cererea noastră, ceea ce ni s'a promis din partea D[omnu]lui ministru în modul cel mai afabil. Sosind resoluțiunea Maiestății Sale avem apoi de scop a face imediat pașii necesari pentru obținerea unui protector din cercul prea înaltei case domnitoare,

[9] *Ibidem*, fila 21.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

reflectând, eventual, chiar la persoana prinţului de coroană, dacă sondările prealabile vor permite aceasta.

Totodată, ne luăm libertatea a Vă alătura Înalt Preasfinţiei Voastre, cu adânc respect, şi un exemplar al statutului nostru, tipărit deocamdată numai pentru uzul intern al socieăţii noastre, precum mai departe şi un mic raport al gazetei „Lupta" din Budapesta dispre decurgerea adunării constitutive a societăţii noastre din 3 Iunie n.a.c. adăugând încă că până în present numărul membrilor ordinari ai societăţii a sporit până la 91.

Rugându-Vă respectuos pe Eminenţa Voastră ca să binevoiţi a lua aceste la Înalta-Vă cunoştinţă şi ca să ne păstraţi şi mai departe bunăvoinţa părintească,

sărutăm sfinţita dreaptă.

Viena, în 7 iulie 1907".

La 16 mai 1907, s-a făcut un pas foarte mare înainte. S-a format „Societatea cesaro-jubiliară română ortodoxă pentru înfiinţarea unei parochii şi zidirea unei biserici în Viena". Societatea a fost înfiinţată de membrii Coloniei Române din Viena. Semnează documentul mai mulţi români din Viena: Cornel Cosovici, consilier aulic la Curtea de casaţie, cavaler al Ordinului Leopoldin, dr. Joan Cuparescu, medic practic şi dentist, Alexandru Lupu, colonel, Vasile Morariu, consilier la Curtea de apel, dr. Pamfil Dan[10], consilier de tribunal, dr. Constantin Mândrilă, medic practic, dr. Lazăr Popovici, medic practic.

Iată textul acestui extrem de important document[11]:

„Mult stimate Domn!

Lipsa unei biserici parochiale, în care să se celebreze toate funcţiunile serviciului divin conform ritului bisericii ortodoxe orientale, în limba naţională şi în care cuvântul lui Dumnezeu să se poată vesti în chip ridicător de suflet, s-a simţit demult printre locuitorii ortodocşi români din Viena, precum şi printre românii care se opresc în treacăt aci.

Dacă până acum nu s-a satisfăcut cum se cuvine această necesitate, aceasta nu se poate atribui atât împrejurărilor nefavorabile, cât lipsei de organizare a românilor din Viena. Astăzi, când numărul acestor români creşte şi când oraşul Viena a devenit unul dintre cele mai puternice puncte de atracţie pentru românii din toate părţile – după cum dovedeşte îndestul statistica străinilor –, astăzi, necesitatea

[10] Pamfil Dan a fost preşedinte al Societăţii studenţeşti „România Junǎ" şi o perioadă îndelungată îndrumător al studenţilor români din Viena. A fost membru activ în „Societatea cesaro-jubiliară română ortodoxă pentru înfiinţarea unei parochii şi zidirea unei biserici în Viena". Împreună cu poetul naţional Mihai Eminescu, Pamfil Dan a organizat Serbarea de la Mănăstirea Putna, în anul 1871. Studenţii români din Viena trimit o scrisoare, în data de 30 ianuarie 1913, Mitropolitului Bucovinei, Vladimir de Repta, în care îl elogiază pe Pamfil Dan şi regretă trecerea lui la cele veşnice.

[11] Direcţia Judeţeană a Arhivelor Naţionale Suceava, Fond *Mitropolia Bucovinei*, vol. IV, Secţia 7/4, Dosar 126/1906–1921, fila 22.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

unei biserici parochiale române proprie şi, în legătură cu aceasta, şi necesitatea unei comunităţi bisericeşti autonome ortodox-orientale române bine organizată în Viena, nu se mai poate ignora. Deci fiecare român are adevărat sfântă datorie a lucra cu cel mai mare zel, din toate puterile, pentru grabnica împlinire a acestei necesităţi.

Pătrunşi de aceasta şi considerând că sfânta capelă înfiinţată în casa din I., Löwestrße 8, de către Societatea «Clubul Român», din cauza mijloacelor nesuficiente a fost făcută numai pentru un număr restrâns de credincioşi şi numai pentru unele servicii divine şi că deci corespunde numai în mică măsură cerinţelor sufleteşti ale românilor ortodocşi din Viena, precum şi a[le] altor conaţionali în trecere pe aci, noi, respectuos subsemnaţii, dimpreună cu alţi onoraţi membri ai coloniei române din Viena, am ajuns la următoarea convingere:

Acum, când toate popoarele Monarchiei Austro-Ungare se pregătesc pentru serbarea aniversării de 60 de ani a Domniei Preaînaltului lor Monarch, a sosit şi pentru românii ortodocşi din Viena, ca fii demni ai unui popor care totdeauna a dovedit credinţă şi alipire faţă de tron şi dinastie, vremea potrivită de a face un demers pentru realizarea justei lor dorinţe, de a avea o biserică proprie.

Astfel, nu numai vom repara ce au neglijat generaţiile trecute, ci vom crea şi un semn vecinic al sentimentelor patriotice de care e-nsufleţit poporul român în monarchie.

Conduşi de aceste motive, am avut în vedere formarea unei societăţi sub numele: «Societatea cesaro-jubiliară română ortodoxă pentru înfiinţarea unei parochii şi zidirea unei biserici în Viena». Această societate, conform statutelor, intenţionează înfiinţarea unei comunităţi bisericeşti române ortodoxe autonome, încorporată Archidiecesei ortodoxe din Bucovina, precum şi clădirea unei biserici şi a unei case parochiale pentru această comunitate din Viena, întru amintirea serbării jubileului de 60 de ani de Domnie a Majestăţii Sale Împăratului Francisc Josif I, ce se va ţine în anul 1908.

Mijloacele necesare la acest scop se vor aduna de la românii din toate ţările Austriei, precum şi de la prietenii lor. În această privinţă, pe lângă contribuţiile membrilor societăţii, se vor solicita în special şi subvenţiuni de la stat, de la deosebite ţări sau provincii, de la comune, biserici şi din fondurile administrate de acestea; apoi, vor trebui obţinute oferte de la persoane şi corporaţiuni mărinimoase, colecte, legate, donaţiuni şi alte mijloace care pot servi la realizarea scopului societăţii.

Acum, după ce înaltul Minister i.r. de Interne, prin deciziunea din 26, april 1907, cu no. 13419, a încuviinţat formarea «Societăţii Române ortodox-orientale cesaro-jubiliare pentru înfiinţarea unei parochii şi clădirea unei biserici în Viena», şi numai purtarea numelui dorit de «Societate cesaro-jubiliară» a făcut-o pendinte de obţinerea specială a unei Prea înalte încuviinţări a Majestăţii Sale, ne permitem a Vă invita pe Domnia Voastră de a Vă înscrie ca membru în «Societatea pentru înfiinţarea unei parochii şi zidirea unai biserici ortodox-române în Viena» şi de a lua parte la

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

Adunarea constituantă

ce se va ține la 3, Juni st. n. 1907, la ora 8 seara, în localul «Zumgrünen For» (Sala festivă) VIII, Lenhenfelvestr. 14., unde, după citirea statutelor, se va efectua alegerea membrilor comitetului, a comisiei de revizuire şi a juriului Societății. În caz de împiedicare, Vă rugăm a trimite, la adresa unuia din[tre] proponenții subsemnați ai societății, declarația Domniei Voastre, precum şi contribuția de membru, până la ziua fixată pentru adunare; iar mai târziu, la adresa presidentului Societății sau a Oficiului Societății, Viena I., Löwelstraße 8.

Spre a Vă informa în privința constituirei societății, ne permitem a Vă comunica mai la vale*) deocamdată numai paragrafele respective ale statutelor. Statutele se vor tipări şi distribui numai după ce va fi acordată Prea înalta încuviințare amintită mai sus.

Sperând că Domnia Voastră veți binevoi a da prețiosul concurs la înființarea acestei Societăți şi că veți colabora după puteri la realizarea scopului ei înalt, suntem cu deosebită stimă şi considerație...".

La data de 21 mai/3 iunie 1907, membrii coloniei române din Viena au trimis Mitropolitului Vladimir de Repta al Bucovinei un exemplar din apelul de suflet, cu rugămintea acordării arhiereştii binecuvântări pentru înființarea unei parohii româneşti greco-orientale (ortodoxe). Binecuvântarea a fost acordată şi numeroasa comunitate românească din Viena îşi putea vedea dorința împlinită.

Pentru a studia şi soluționa relațiile juridice între parohia ortodoxă românească şi cea a grecilor de la „Sfânta Treime", „Societatea cesaro-jubiliară română ortodoxă pentru înființarea unei parochii şi zidirea unei biserici în Viena" l-a însărcinat pe dr. Ambrosiu a lui Alexie Comoroşan, în şedința ținută în octombrie 1908.

Preotul Zaharie Voronca a primit binecuvântare de la Mitropolia Bucovinei pentru a preda religia copiilor români din toate nivelele şcolare, atât în învățământul public, cât şi privat din Viena. Comitetul Societății ortodoxe româneşti din Viena a insistat pentru inimosul preot Voronca ca să predea „învățământul religionar" la şcolile din Viena pentru copiii ortodocşi români[12].

Iată că misiunea ortodoxă românească se împletea armonios cu aceea a grecilor de la Biserica „Sfânta Treime".

În anul 1921 (2 mai), „Societatea cesaro-jubiliară română ortodoxă pentru înființarea unei parochii şi zidirea unei biserici în Viena", prin vocea preşedintelui Mândrilă, a anunțat că toate forurile austrice au dat decizii favorabile pentru acordarea dreptului parohial pentru capela ortodoxă românească. Preot slujitor la capelă era Petru Iancovschi din Bucovina[13].

La Viena, în capela aceasta veche de mai bine de 100 de ani se săvârşeşte slujbă şi astăzi. Pe lângă această capelă, există o biserică nouă, în care se săvârşesc sfintele slujbe din anul 2003. Ample lucrări de restaurare a picturii s-au realizat.

[12] *Ibidem*, fila 30.
[13] *Ibidem*, filele 44–45.

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)

Biserica a fost resfinţită în anul 2012, de către IPS Serafim, Mitropolit al Europei Occidentale şi Meridionale.

Strădaniile înaintaşilor noştri vrednici trebuie cultivate de noi, cei de astăzi, prin amintirea lor în toate împrejurările vieţii noastre. Avem datoria să lăsăm urmaşilor noştri învăţătură sănătoasă şi informaţie onestă.

Sperăm ca aceste documente descoperite şi prezentate să facă lumină tabloului, destul de neclar până acum, al începuturilor unui lăcaş sfânt ortodox românesc la Viena.

Îi îndemnăm pe toţi românii care ajung în Viena să-şi facă timp să viziteze şi să se închine la capela ortodoxă românească, veche de peste un veac, şi la biserica cea nou-zidită.

Dumnezeu să răsplătească jertfa ctitorilor şi a ostenitorilor de lăcaşuri sfinte pe pământ şi în sufletele oamenilor prin dăruire, credinţă şi cultură adevărată!

BDD-A32748 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 20:51:10 UTC)